

11. 12. 2020

Številsko zaporedje

- 1 -

$n \in \mathbb{N}$ vzamemo $a_n \in \mathbb{R} \Rightarrow$ zaporedje
 (a_1, a_2, a_3, \dots) $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$

Primer 1. $a_n = a$ za vsak n , $a \in \mathbb{R}$

(a, a, a, \dots) konstantno zaporedje

2. $a_n = \frac{(-1)^n}{n^2}$, $n \in \mathbb{N}$, $a_1 = -1$, $a_2 = \frac{1}{4}, \dots$

$(-1, \frac{1}{4}, -\frac{1}{9}, \frac{1}{16}, \dots)$

V 1. in 2.: eksplicitno podajanje: formula
 za a_n .

3. $a_1 = 1$, $a_2 = 1$, $a_{n+2} = a_{n+1} + a_n$, $n \geq 1$
 rekurzivna formula

Rekurzivno podano
zaporedje

$$a_3 = a_2 + a_1 = 2$$

$$a_4 = a_3 + a_2 = 3, \dots$$

$$a_6 = a_5 + a_4$$

$$a_5 = a_4 + a_3 = 3 + 2 = 5$$

Opomba: Fibonaccijevo zaporedje

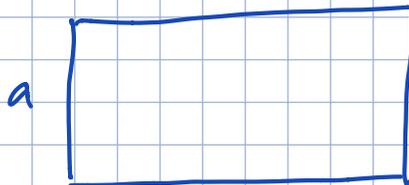
Eksplicitna formula:

$$a_n = \frac{1}{\sqrt{5}} \left[\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right]$$

$$a_1 = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} - \frac{1-\sqrt{5}}{2} \right) = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\frac{\sqrt{5}}{2} + \frac{\sqrt{5}}{2} \right) = 1$$

$$\alpha = \frac{1+\sqrt{5}}{2} \rightarrow \text{zlati rez.}$$

$$\frac{a}{b} = \frac{b}{a+b}$$

Def. $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je monotono naraščajoče -2-
(oz. padajoče), če:

$$a_{n+1} \geq a_n \quad (\text{oz. } a_{n+1} \leq a_n)$$

za vsak n .

npr. $a_n = \frac{1}{n} \quad 1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots$

$$\frac{1}{n+1} < \frac{1}{n} \quad (\Rightarrow) \quad n < n+1 \quad \checkmark$$

$(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je padajoče.

Def. $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je navzgor (oz. navzdol)
omejeno, če obstaja $M \in \mathbb{R}$, da
velja $a_n \leq M$ za vsak n . M je

zgornja meja

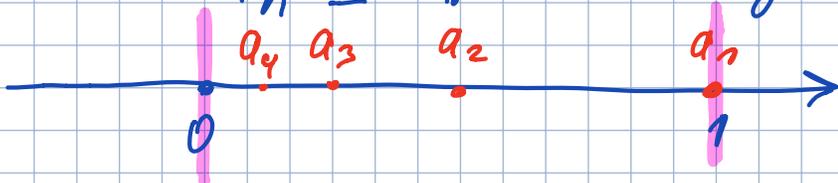
(oz. če obstaja $m \in \mathbb{R}$, da velja:

$$a_n \geq m \quad \text{za vsak } n)$$

↙ spodnja meja

Primer $a_n = \frac{1}{n} \quad a_n > 0 \quad m = 0$ je
spodnja meja

$$a_n \leq a_1 = 1 \rightarrow \text{zgornja meja}$$

zaporedje $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je omejeno, če je
omejeno navzgor in navzdol. $a_n = \frac{1}{n}, n \in \mathbb{N}$,
je omejeno.

Primer: $a_n = n \quad 1, 2, 3, 4, \dots$ neomejeno,
navzdol omejeno

14. 12. 2020

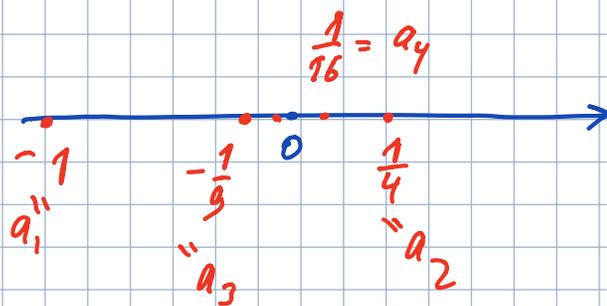
- 3 -

Limita zaporedja

Ideja: $a_n = \frac{(-1)^n}{n^2}$, $n \geq 1$

$-1, \frac{1}{4}, -\frac{1}{9}, \frac{1}{16}, -\frac{1}{25}, \dots$

$$a_{100} = \frac{1}{100^2} = \frac{1}{10000}$$

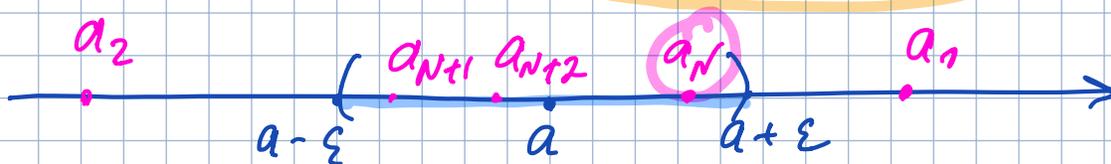

Pišemo: $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$

Pozor: $a_n \neq 0$ za vsak n !

Definicija Realno število a je limita zaporedja $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$, če za vsak $\varepsilon > 0$ obstaja $N = N_\varepsilon$:

za vsak $n \geq N_\varepsilon$: $|a_n - a| < \varepsilon$

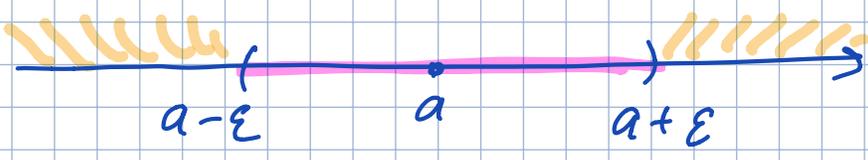
$(a - \varepsilon, a + \varepsilon)$ je ε -okolica števila a .

$$\underline{|a_n - a| < \varepsilon} \iff \underline{a_n \in (a - \varepsilon, a + \varepsilon)}$$

razdalja med a in a_n

Definicija pore: 1) za vsako ε -okolico $(a - \varepsilon, a + \varepsilon)$ obstaja $N \in \mathbb{N}$, da so vsi členi zaporedja od a_N dalje v ε -okolici števila a .

2) V okolici $(a - \varepsilon, a + \varepsilon)$ ležijo vsi členi zaporedja, razen morda nekaj začetnih členov.

izven

ϵ -okolice:

končno mnogo členov!

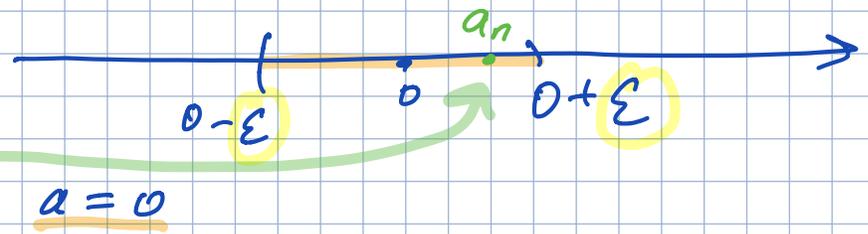
Primer 1 Pokažemo, da je $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(-1)^n}{n^2} = 0$

$\forall \epsilon > 0$

↳ "za vsak"

$|a_n - a| < \epsilon$

$|a_n| < \epsilon$

$\left| \frac{(-1)^n}{n^2} \right| < \epsilon$

$\frac{1}{n^2} < \epsilon \implies 1 < \epsilon n^2$

$\epsilon n^2 > 1 \implies n^2 > \frac{1}{\epsilon}$

$n > \frac{1}{\sqrt{\epsilon}}$

$\implies \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$

Primer 2 Naj bo $\epsilon = 0.04$. Od katerega n dalje so člani zaporedja v okolici

$(-0.04, 0.04)$

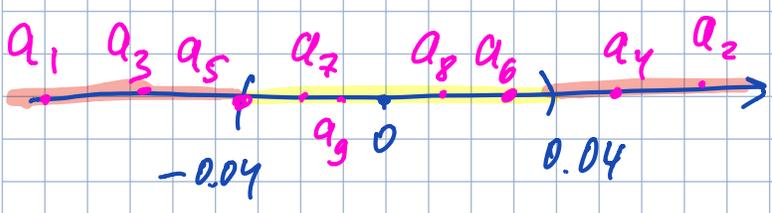
$n > \frac{1}{\sqrt{\epsilon}}$

$n > \frac{1}{\sqrt{0.04}}$

$n > \frac{1}{0.2} = \frac{1}{\frac{1}{5}} = 5$

$n > 5$ pomeni

$n \geq 6$

$|a_n| = 0.04$

$n = 5$

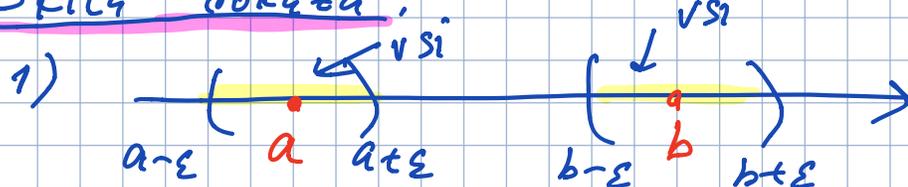
Izven okolice $(-0.04, 0.04)$ so: a_6, a_7, a_8, a_9 .

Lastnosti:

① Če zaporedje $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ ima limito, potem je limita samo ena.

② Če zaporedje $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ ima limito, potem je omejeno

Skica dokaza:

če bi bilo

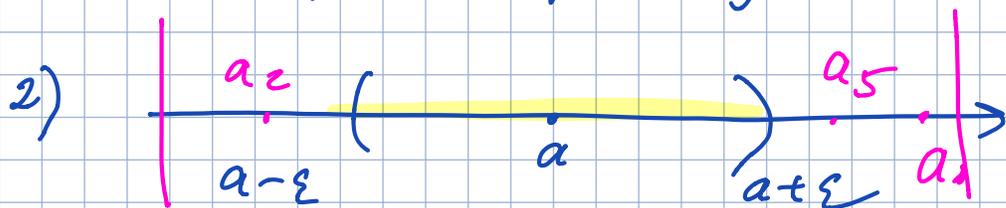
$$\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = a$$

$$\text{in } \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = b$$

$$a \neq b$$

$$\varepsilon = \frac{|b-a|}{4}$$

protislovi!

Če zaporedje $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ ima limito, je konvergentno
če zaporedje $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ nima limite, je divergentno

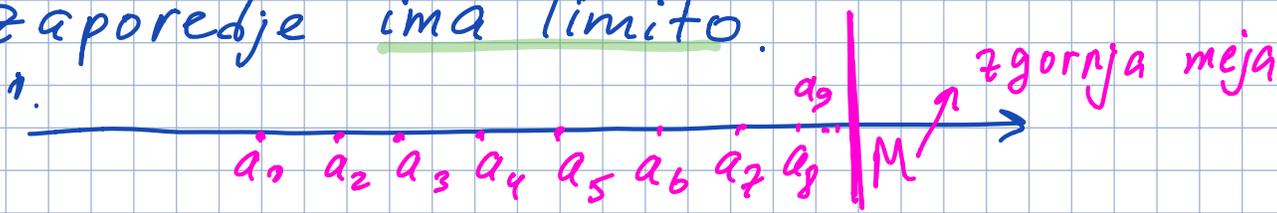
Primer 3. $a_n = (-1)^n$
-1, 1, -1, 1, -1, 1, ...

divergentno.

Trditev (zadostni pogoj za konvergenco zaporedja)
1. Vsako naraščajoče in navzgor omejeno zaporedje ima limito.

2. Vsako padajoče in navzdol omejeno zaporedje ima limito.

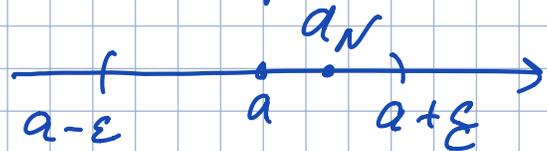

V točki 1: $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \sup \{a_n\}$

-6-

V točki 2: $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \inf \{a_n\}$

Opomba ε od besede "error" - napaka

$a_N \approx a$
 ε majhno

Podzaporedja in stekališča

$(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ zaporedje

1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$ \Rightarrow $1, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \dots$
podzaporedje

Vzamemo $n_1 < n_2 < \dots$

$(a_{n_k})_{k \in \mathbb{N}}$ - podzaporedje zaporedja $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$

Definicija Stekališče zaporedja $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$
je limita nekega podzaporedja.

Primer. $a_n = (-1)^n$

-1, 1, -1, 1, -1, 1, \dots

$(a_{2n-1})_{n \in \mathbb{N}}$ podzaporedje: $-1, -1, -1, \dots$

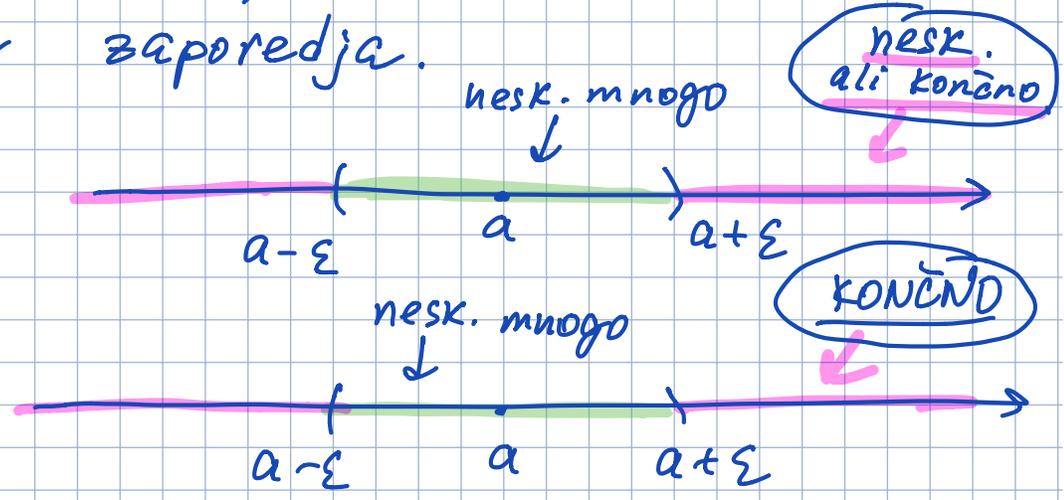
$(a_{2n})_{n \in \mathbb{N}}$ podzaporedje: $1, 1, 1, \dots$

2 stekališči: -1 in 1

$-1 = \lim_{n \rightarrow \infty} a_{2n-1}$ in $1 = \lim_{n \rightarrow \infty} a_{2n}$

Trditev število a je stekališče zaporedja $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$, če $\forall \varepsilon > 0$ v okolici $(a - \varepsilon, a + \varepsilon)$ leži neskončno mnogo členov zaporedja.

Stekališče:

Limita:

- Opomba
1. Stekališč je lahko več, limita samo ena.
 2. Če zaporedje je konvergentno, je limita edino stekališče.

izrek (Bolzano - Weirstrass) Vsako omejeno zaporedje ima vsaj eno stekališče (= vsaj eno konvergentno podzaporedje)

Računska pravila za limite

$(a_n)_{n \in \mathbb{N}}, (b_n)_{n \in \mathbb{N}}$ - konvergentni in $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = a, \lim_{n \rightarrow \infty} b_n = b$. Potem:

- 1) $(a_n \pm b_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je konvergentno in $\lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) = a \pm b$.
- 2) $(a_n b_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je konvergentno in $\lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \cdot b_n) = a \cdot b$

Posebej: $\lim_{n \rightarrow \infty} (\lambda a_n) = \lambda a$, $\lambda \in \mathbb{R}$ -8-

③ če je $b_n \neq 0$ za vsak n in $b \neq 0$:

$(\frac{a_n}{b_n})_{n \in \mathbb{N}}$ je konvergentno in

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \frac{a}{b}$$

Pazimo: $a, b \in \mathbb{R}$

$$\frac{\infty}{\infty}$$

Primer 1. $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+2}{3n-1} =$

$$= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n \cdot (1 + \frac{2}{n})}{n \cdot (3 - \frac{1}{n})} = \frac{1}{3}$$

Primer 2 $\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{n+1} - \sqrt{n}) =$

$$= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(\sqrt{n+1} - \sqrt{n}) \cdot (\sqrt{n+1} + \sqrt{n})}{\sqrt{n+1} + \sqrt{n}} =$$

$$(a-b)(a+b) = a^2 - b^2$$

$$a = \sqrt{n+1}$$

$$a^2 = n+1$$

$$b = \sqrt{n}$$

$$b^2 = n$$

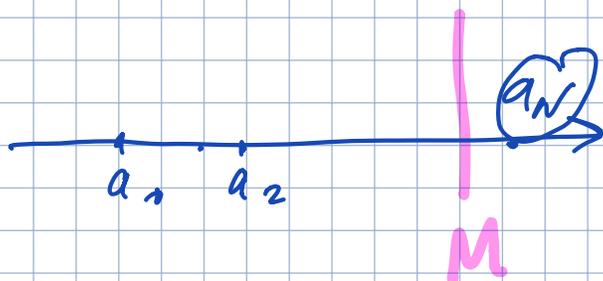
$$= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+1 - n}{\sqrt{n+1} + \sqrt{n}} = 0$$

Def (neskončna limita)

$$\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty:$$

$\forall M \in \mathbb{R}$ obstaja N :

$$a_n \geq M \text{ za vsak } n \geq N$$

Pazi če je $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty$, $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je divergentno!

Podobno: $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = -\infty \leftarrow$ divergentno. -9-

Nedoločeni izrazi: $\frac{\infty}{\infty}$, $\frac{0}{0}$, $\infty - \infty$, 1^∞

④ $(a_n) \leq (b_n) \leq (c_n) \rightarrow$ za vsak $n \in \mathbb{N}$
če sta $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ in $(c_n)_{n \in \mathbb{N}}$ konvergentni
z $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \lim_{n \rightarrow \infty} c_n = a \in \mathbb{R}$ Potem
je $\lim_{n \rightarrow \infty} b_n = a$ (sandvič pravilo).

Primer. $a_n = \frac{\sin n}{n}$. Ali konvergira?

$$-\frac{1}{n} \leq \frac{\sin n}{n} \leq \frac{1}{n} \quad \text{za vsak } n \in \mathbb{N}$$

$\downarrow 0$ $\downarrow 0$ $\Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin n}{n} = 0.$

18. 12. 2020

⑤ če je $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = a$ in je f -zvezna
funkcija in velja $a_n \in D_f$, $a \in D_f$
 $\forall n$

Potem je : $\lim_{n \rightarrow \infty} f(a_n) = f(a)$

Primer 1

$$\text{Naj bo } \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0 \Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} \cos(a_n) = \cos 0 = 1$$

Primer 2

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{5} = \lim_{n \rightarrow \infty} 5^{\frac{1}{n}} = 5^0 = 1$$

Primer $a_1 = 3$, $a_{n+1} = \frac{7 + 3a_n}{3 + a_n}$, $n \geq 1$ - 10-

Utemeljimo konvergenco in izračunajmo limito.
Kandidatke za limito: če limita obstaja, označimo jo z a :

$$a_{n+1} = \frac{7 + 3a_n}{3 + a_n} \Rightarrow \text{vzamemo limito}$$

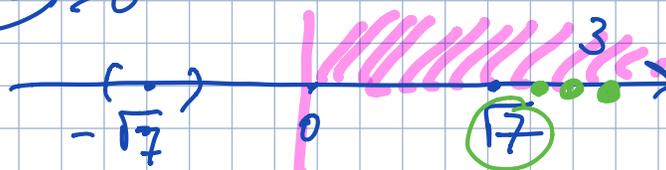
$$a = \frac{7 + 3a}{3 + a}, \quad a \neq -3, \quad (3 + a)$$

$$a(3 + a) = 7 + 3a \quad 3a + a^2 = 7 + 3a \quad a = \pm\sqrt{7}$$

$$a_1 = \sqrt{7}, \quad a_2 = -\sqrt{7}$$

$a_n \geq 0 \quad \forall n$. Pokaz. $a_1 \geq 0 \quad \checkmark$

IP $a_n \geq 0$. $a_{n+1} = \frac{7 + 3a_n}{3 + a_n} > 0$

$-\sqrt{7}$ ne more biti limita!

(a_n) je navzdol omejeno z 0.

Preverimo, da je $a_{n+1} \leq a_n \quad \forall n$.

$$a_2 \leq a_1 \quad a_2 = \frac{7 + 3 \cdot 3}{3 + 3} = \frac{16}{6} = \frac{8}{3} \quad \frac{8}{3} < 3 \quad \checkmark$$

$$a_{n+1} = \frac{7 + 3a_n}{3 + a_n} = \frac{9 + 3a_n - 2}{3 + a_n} = 3 - \frac{2}{3 + a_n}$$

IP: $a_{n+1} \leq a_n$ $3 \cdot (3 + a_n)$

Preverimo $a_{n+2} \leq a_{n+1}$

$$\frac{9 + 3a_n}{3 + a_n} - \frac{2}{3 + a_n} \quad \frac{A+B}{C} = \frac{A}{C} + \frac{B}{C}$$

$$\underbrace{3 - \frac{2}{3 + a_{n+2}}}_{\text{" } a_{n+2}} \stackrel{?}{=} \underbrace{3 - \frac{2}{3 + a_n}}_{\text{" } a_{n+1}} \quad : (-2)$$

Poljubno padajoče in navzdol omejeno zaporedje ima limito

$$\frac{1}{3 + a_{n+1}} \geq \frac{1}{3 + a_n} \cdot \frac{(3 + a_n) \cdot (3 + a_{n+1})}{(3 + a_{n+1})} \rightarrow 0$$

$$3 + a_n \geq 3 + a_{n+1}$$

$$a_{n+1} \leq a_n \quad \checkmark \quad (\text{po ip})$$

$$\Rightarrow a_{n+2} \leq a_{n+1} \text{ velja!} \Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \sqrt{7}$$

Posebne limite

$$\textcircled{1} \quad \lim_{n \rightarrow \infty} a^n = \begin{cases} \infty, & a > 1 \\ 1, & a = 1 \\ 0, & 0 < a < 1 \end{cases}$$

npr. $\lim_{n \rightarrow \infty} 2^n = \infty$, $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{4}{5}\right)^n = 0$

$$\textcircled{2} \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^k}{a^n} = 0 \quad \text{npr.} \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^2}{3^n} = 0$$

$k \in \mathbb{N}, a > 1$

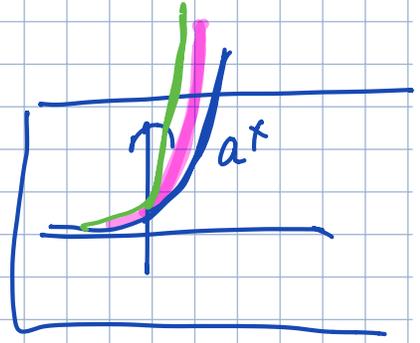
npr $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^2 + 2^n}{n + 3 \cdot 2^n} \stackrel{818}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^2 + 2^n}{n + 9^n} \stackrel{818}{=} : 9^n$

$$= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{n^2}{9^n} + \left(\frac{2}{9}\right)^n}{\frac{n}{9^n} + 1} = \frac{0}{1} = 0$$

$$\textcircled{3} \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{n} = 1 \quad \sqrt[n]{n} = n^{\frac{1}{n}} \stackrel{\infty}{\uparrow} n^{\frac{1}{n}} \rightarrow 0 \text{ nedol. izraz}$$

npr. $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{5n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{5} \cdot \underbrace{\sqrt[n]{n}}_{\downarrow 1} =$ - 12 -

$= \lim_{n \rightarrow \infty} 5^{\left(\frac{1}{n}\right) \rightarrow 0} = 1$

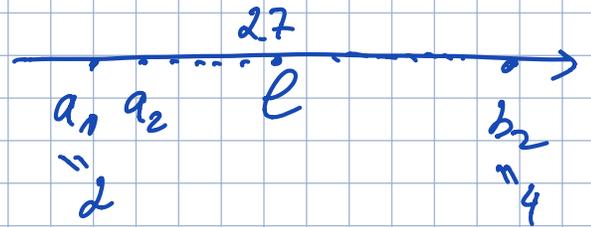

④ $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^{n = a_n} = e$

$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 - \frac{1}{n}\right)^{-n} = e$
 $n \geq 2$
 b_n

$a_n \uparrow e \approx 2.71828$

$b_n \downarrow e$

$b_2 = \left(1 - \frac{1}{2}\right)^{-2} = \left(\frac{1}{2}\right)^{-2} =$

$= \left(\left(\frac{1}{2}\right)^2\right)^{-1} = \left(\frac{1}{4}\right)^{-1} = 4$

21. 12. 2020 v četrtek 24. 12 - petkov urnik.

Primer 1) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^{2020}$

2) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(2 + \frac{1}{n}\right)^n$

3) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{2}{n}\right)^n$

$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n = e$

1) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^{2020} = 1$ (nr nedoločenosti!)

2) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(2 + \frac{1}{n}\right)^n = \infty$ (ker je $\lim_{n \rightarrow \infty} 2^n = \infty$)

3) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{2}{n}\right)^n = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{\frac{n}{2}}\right)^{\frac{n}{2} \cdot 2}$

$\frac{a}{b} = \frac{1}{\frac{b}{a}}$

$k = \frac{n}{2} \Rightarrow \lim_{k \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{k}\right)^{k \cdot 2} = e^2$

Številске vrste

Def. Številска vrsta je izraz $\sum_{n=0}^{\infty} a_n = a_0 + a_1 + a_2 + \dots$
 $a_n \in \mathbb{R} \forall n$.

npr. $\sum_{n=0}^{\infty} n = 1 + 2 + 3 + 4 + \dots$, $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \dots = 1$
 $\infty \downarrow$
divergira

Def. Delna vsota:

$$S_k = \sum_{n=0}^k a_n = a_0 + a_1 + \dots + a_k$$

$$S_4 = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16}$$

k . delna vsota, oznaka a_n - splošni člen vrste

Def. Vrsta $\sum_{n=0}^{\infty} a_n$ je konvergentna, če obstaja

$\lim_{k \rightarrow \infty} S_k = s$. Število s se imenuje vsota vrste.

Sicer, če $\lim_{k \rightarrow \infty} S_k$ ne obstaja, vrsta divergira (vrste ne moremo sešteti)

Trditev (potreben pogoj za konvergenco vrste). Če vrsta

$$\sum_{n=0}^{\infty} a_n \text{ konvergira} \Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$$

Dokaz $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = s$

$$a_n = S_n - S_{n-1} \text{ vzamemo limito: } \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \lim_{n \rightarrow \infty} S_n - \lim_{n \rightarrow \infty} S_{n-1}$$

$\Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$

Posledica če $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n \neq 0 \Rightarrow$ vrsta divergira.

Konvergira \equiv je konvergentna

Primer $\sum_{n=0}^{\infty} \frac{2n}{n+1}$ $a_n = \frac{2n}{n+1}$ $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2n}{n+1} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{1 + \frac{1}{n}} = 2$

$= 2 \Rightarrow$ vrsta divergira

$$\sum_{n=1}^{\infty} n^2 \quad \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \lim_{n \rightarrow \infty} n^2 = \infty \neq 0 \Rightarrow \text{divergira!}$$

Kaj pa, če $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0 \rightarrow$ konvergirata
 \searrow divergirata.

Primer 1 $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n$ $a_n = \left(\frac{1}{2}\right)^n = \frac{1}{2^n}$ $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{2^n} = 0$

Konvergirata:

$S_k = \frac{1}{2} + \left(\frac{1}{2}\right)^2 + \dots + \left(\frac{1}{2}\right)^k = \frac{\frac{1}{2} \cdot \left(1 - \left(\frac{1}{2}\right)^{k+1}\right)}{1 - \frac{1}{2}} = 1 - \left(\frac{1}{2}\right)^{k+1}$
 $\lim_{k \rightarrow \infty} S_k = 1$

Primer 2 $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} = 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \dots$ harmonična vrsta

$a_n = \frac{1}{n}$ $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} = 0$ Ali vrsta konvergirata?

Vrsta je divergentna: $\lim_{k \rightarrow \infty} S_k = \infty$

$S_{2^{k+1}} = 1 + \frac{1}{2} + \left(\frac{1}{3} + \frac{1}{4}\right) + \left(\frac{1}{5} + \frac{1}{6} + \frac{1}{7} + \frac{1}{8}\right) + \dots + \left(\frac{1}{2^{k+1}} + \dots + \frac{1}{2^{k+1}}\right) \geq 1 + (k+1) \cdot \frac{1}{2} \rightarrow \infty, k \rightarrow \infty$

$k=3$ $S_{2^3} \geq 1 + \frac{4}{2} = \frac{5}{2}$ torej $S_8 \geq \frac{5}{2} = 2.5$

$k=4$ $S_{16} \geq 1 + \frac{5}{2} = \frac{7}{2} = 3.5$

$1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \dots + \frac{1}{16} > 3.5$, $1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \dots + \frac{1}{32} > 4.5$

$\lim_{k \rightarrow \infty} S_k = \infty \Rightarrow$ harmonična vrsta divergirata

Geometrijska vrsta

$\sum_{n=0}^{\infty} aq^n$, $a \neq 0$. $\sum_{n=0}^{\infty} a \cdot q^n = a + a \cdot q + a \cdot q^2 + \dots$

$S_k = \sum_{n=0}^k a \cdot q^n = a + aq + \dots + aq^k = a \cdot (1 + q + \dots + q^k)$

$1 + q + \dots + q^k = \frac{1 - q^{k+1}}{1 - q}$ ker:

$(1 + q + \dots + q^k)(1 - q) = 1 - q^{k+1}$

$(1 + q + q^2)(1 - q) = 1 - q^3$
 $1 + q + q^2 - q - q^2 - q^3 = 1 - q^3$

$1 + q + q^2 + q^3 - q - q^2 - q^3 = 1 - q^{k+1}$

$$\Rightarrow S_k = a \cdot (1 + q + \dots + q^k) = a \cdot \frac{1 - q^{k+1}}{1 - q} \rightarrow 0, \text{ če } |q| < 1 \quad - 15 -$$

Trditev. Geom. vrsta $\sum_{n=0}^{\infty} aq^n$ konvergira natanko

tedaj, ko je $|q| < 1$. V tem primeru je

$$\sum_{n=0}^{\infty} aq^n = \frac{a}{1-q}$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} aq^n = \lim_{k \rightarrow \infty} S_k = \lim_{k \rightarrow \infty} a \frac{1 - q^{k+1}}{1 - q} = a \cdot \frac{1}{1 - q}$$

Če je $|q| \geq 1$, geom. vrsta $\sum_{n=0}^{\infty} aq^n$ divergira.

Primer 1 $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n = \frac{1}{2} \sum_{n=0}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{1 - \frac{1}{2}} = 1$

$a = 1, q = \frac{1}{2}$. ker je $|\frac{1}{2}| < 1 \Rightarrow$ konvergira

Primer 2 $\sum_{n=0}^{\infty} \left(-\frac{1}{2}\right)^n = \frac{1}{1 - (-\frac{1}{2})} = \frac{1}{\frac{3}{2}} = \frac{2}{3}$

$a = 1, q = -\frac{1}{2}$ $|\frac{1}{2}| < 1 \Rightarrow$ konvergira

Primer 3 $\sum_{n=0}^{\infty} \left(\frac{3}{2}\right)^n$ divergira $q = \frac{3}{2} > 1$.
geom.

ii. način $a_n = \left(\frac{3}{2}\right)^n$ $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{3}{2}\right)^n = \infty \neq 0 \Rightarrow$ divergira.

Vrste s pozitivnimi členi

Predpostavimo: $a_n > 0$.

Trditev (primerjalni test) $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ in $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$

predpostavimo $0 \leq a_n \leq b_n \forall n$

① Če $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$ konvergira $\Rightarrow \sum_{n=1}^{\infty} a_n$ konvergira.

② Če $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ divergira $\Rightarrow \sum_{n=1}^{\infty} b_n$ divergira

Primer 1 $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{n}} = 1 + \frac{1}{\sqrt{2}} + \frac{1}{\sqrt{3}} + \frac{1}{\sqrt{4}} + \dots$

$\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{\sqrt{n}} = 0$ \rightarrow konv.?
 \rightarrow dir.?

$\frac{1}{\sqrt{n}} \geq \frac{1}{n} \Leftrightarrow n \geq \sqrt{n} : \sqrt{n} \quad \sqrt{n} \geq 1 \quad \forall n \in \mathbb{N}$

npr. $n=4 \quad \frac{1}{\sqrt{4}} > \frac{1}{4} \quad \frac{1}{2} > \frac{1}{4}$

$0 \leq \frac{1}{n} \leq \frac{1}{\sqrt{n}} \quad \sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{n} \text{ divergira} \Rightarrow \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{n}} \text{ divergira.}$

Primer 2 $a_n = \frac{|\sin n|}{2^n} \quad \sum_{n=1}^{\infty} \frac{|\sin n|}{2^n} \quad |\sin n| \leq 1 \quad \forall n.$

$0 \leq \frac{|\sin n|}{2^n} \leq \frac{1}{2^n} = \left(\frac{1}{2}\right)^n$

Ker $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n$ konvergira $\Rightarrow \sum_{n=1}^{\infty} \frac{|\sin n|}{2^n}$ konvergira.

Alternirajoče vrste

$\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^{n+1} \cdot a_n$, $a_n \geq 0$ (tudi $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n a_n$)

$\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^{n+1} a_n = a_1 - a_2 + a_3 - a_4 + a_5 - \dots$

Trditev (Leibnizov test) če velja:

1) $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ je padajoče : $a_{n+1} \leq a_n \quad \forall n$

2) $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$

Potem vrsta $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^{n+1} a_n$ konvergira

24. 12. 2020

Primer $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(-1)^{n+1}}{n} = 1 - \frac{1}{2} + \frac{1}{3} - \frac{1}{4} + \dots$

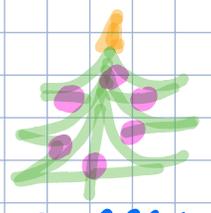
$a_n = \frac{1}{n}$ Leibnizov test:

1) $\frac{1}{n+1} \leq \frac{1}{n} \cdot n \cdot (n+1) \quad n \leq n+1 \quad \checkmark$

2) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} = 0 \Rightarrow$ vrsta konvergira

PAZI : $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} = 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \dots$ harmonična vrsta, ki divergira.

Opomba. Znano je : $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(-1)^{n+1}}{n} = \ln 2$

VESELE PRAZNIKE

Kvocientni in korenski test : $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$

- 17 -

1) Kvocientni test.

Predpostavimo, da obstaja $\lim_{n \rightarrow \infty} \left| \frac{a_{n+1}}{a_n} \right| =: L \Rightarrow L \geq 0$

- če je $L < 1$, vrsta konvergira.
- če je $L > 1$, vrsta divergira
- če je $L = 1$, test odpore

Skica dokaza - Naj bo $L < 1$.

Naj bo ε tak, da je

$$(L - \varepsilon, L + \varepsilon) \subseteq (0, 1) \quad 0 < L + \varepsilon < 1$$
$$q < 1$$

od nekoga N dalje velja: $\forall n \geq N$

$$\left| \frac{a_{n+1}}{a_n} \right| < \underbrace{L + \varepsilon}_q \quad \text{imamo} \quad |a_{n+1}| < q |a_n| < q^2 |a_{n-1}| < q^3 |a_{n-2}| \dots$$

Primerjava z geom. vrsto, z $q < 1$ in $q > 0 \Rightarrow$ vrsta konvergira.

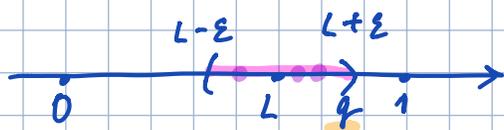
Primer $L > 1$: podobno: DN

2) Korenski test

Predpostavimo, da obstaja $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{|a_n|} =: L$ definirajmo

- če je $L < 1$, vrsta konvergira.
- če je $L > 1$, vrsta divergira
- če je $L = 1$, test odpore

Skica dokaza

ε tak, da je $L < \underbrace{L + \varepsilon}_q < 1$.

Od nekoga N dalje velja: (za $n \geq N$)

$$\sqrt[n]{|a_n|} < q, \quad |a_n| < q^n \quad \sum_{n=1}^{\infty} q^n \quad \text{konvergira, ker } 0 < q < 1$$

\Rightarrow vrsta konvergira.

$L > 1$: podobno, DN.

Primer $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{x^n}{n!}$, $x \in \mathbb{R}$.

$n! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot \dots \cdot n$ - 18-

Korenski test. $\sqrt[n]{\left| \frac{x^n}{n!} \right|} = \frac{\sqrt[n]{|x|^n}}{\sqrt[n]{n!}} \rightarrow$ limita?

$2! = 2$, $4! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 = 24$
Dogovor: $0! = 1$

Kvocietni test: $x \neq 0!$

$$\left| \frac{a_{n+1}}{a_n} \right| = \left| \frac{\frac{x^{n+1}}{(n+1)!}}{\frac{x^n}{n!}} \right| = \left| \frac{x^{n+1} \cdot n!}{(n+1)! \cdot x^n} \right| = \left| \frac{x}{n+1} \right|$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left| \frac{a_{n+1}}{a_n} \right| = \lim_{n \rightarrow \infty} \left| \frac{x}{n+1} \right| = 0 < 1 \Rightarrow \text{vrsta konvergira!}$$

$$x=0 \quad \sum_{n=1}^{\infty} \frac{0^n}{n!} = 0+0+\dots = 0$$

Vrsta konvergira $\forall x \in \mathbb{R}$

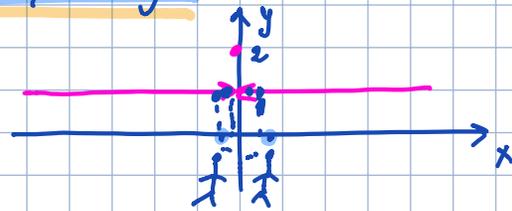
Opomba $\sum_{n=0}^{\infty} \frac{x^n}{n!} = e^x$
← Taylorjeva vrsta za $f(x) = e^x$

če je $x=1$ $\sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{n!} = e$

Limita in zveznost funkcije

Primer

Naj bo $f(x) = \begin{cases} 1, & \text{če je } x \neq 0 \\ 2, & \text{če je } x = 0 \end{cases}$

$$\lim_{\substack{x \rightarrow 0 \\ x \neq 0}} f(x) = 1$$

28. 12. 2020

Naj bo

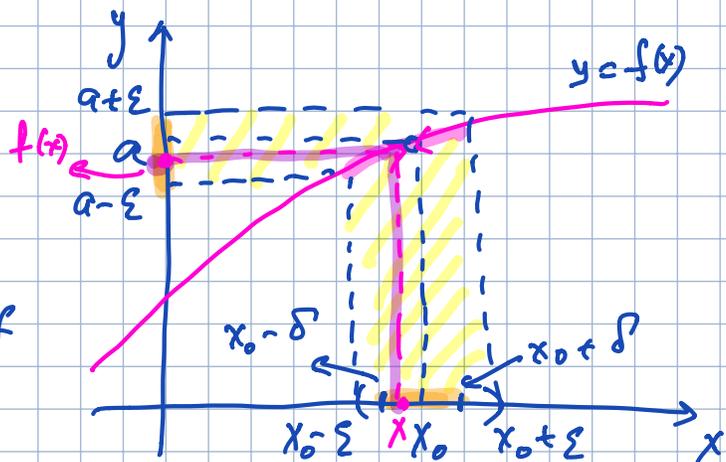
$x_0 \in \mathbb{R}$ da velja:

$$(x_0 - \varepsilon, x_0 + \varepsilon) \setminus \{x_0\} \subseteq D_f$$

Def 1 število $a \in \mathbb{R}$

je limita funkcije f , ko gre x proti x_0 ,

pišemo $a = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$, če

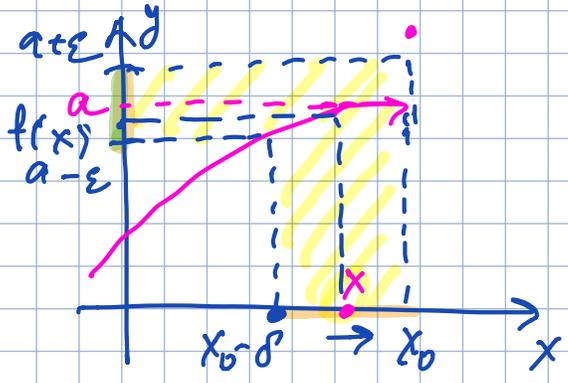
$\forall \varepsilon > 0 \exists \delta > 0$: če $|x - x_0| < \delta$ in $x \neq x_0$

potem je $|f(x) - a| < \varepsilon$.

\forall : za vsak
 \exists : obstaja

Def 2 (enostranski limiti). Naj bo $(x_0, x_0 + \varepsilon) \in D_f$ za nek $\varepsilon > 0$

Število a je leva limita funkcije f v točki x_0 , pišava

$$a = \lim_{x \uparrow x_0} f(x) =$$

$$= \lim_{x \uparrow x_0} f(x), \text{ če velja:}$$

$\forall \varepsilon > 0 \exists \delta > 0$: če je $x_0 - \delta < x < x_0$:

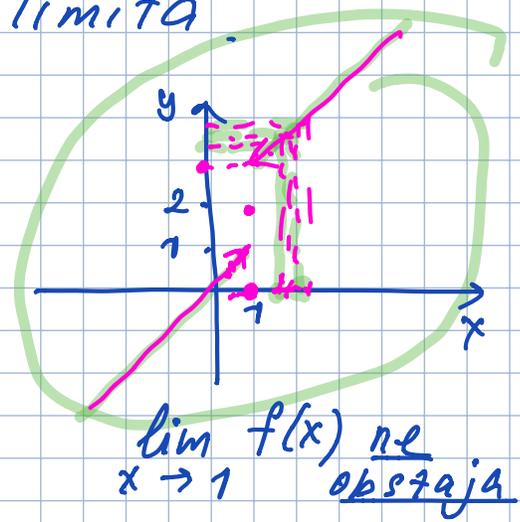
$|f(x) - a| < \varepsilon$.

Podobno (PN): [isto, samo $x_0 < x < x_0 + \delta$]

$\lim_{x \downarrow x_0} f(x) = a$ ← desna limita

Primer. $f(x) = \begin{cases} x, & x < 1 \\ 2, & x = 1 \\ x+2, & x > 1 \end{cases}$

$\lim_{x \uparrow 1} f(x) = 1$, $\lim_{x \downarrow 1} f(x) = 3$

Računska pravila

Naj bo $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = a$, $\lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = b$.

Potem je:

- ① $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) \pm g(x)) = a \pm b$
- ② $\lim_{x \rightarrow x_0} (\lambda \cdot f(x)) = \lambda a, \lambda \in \mathbb{R}.$
- ③ $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) \cdot g(x)) = a \cdot b$
- ④ $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{a}{b}, b \neq 0$ in $g(x) \neq 0$
v neki okolici x_0
- ⑤ Če je $h(x)$ zvezna, potem je
 $\lim_{x \rightarrow x_0} h(f(x)) = h(a)$

Primer

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^3 + 2x^2}{2x^2 - x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 + 2x}{2x - 1} = 0$$

nedoločen $\frac{0}{0}$
izraz

$$\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^3 + 2x^2}{2x^2 - x} = \frac{27 + 18}{18 - 3} = \frac{45}{15} = 3.$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^3 + 2x^2}{2x^2 - x} \stackrel{:\div x}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + 2x}{2x - 1} \stackrel{:\div x}{=}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x + 2}{2 - \frac{1}{x}} = \infty.$$

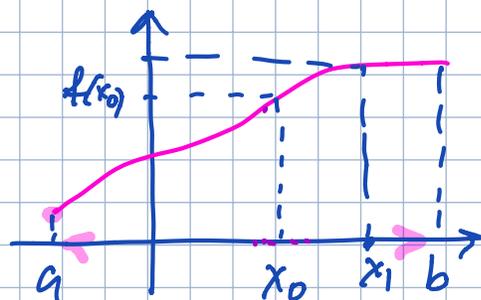
Zveznost funkcije

Naj bo $(x_0 - \varepsilon, x_0 + \varepsilon) \subseteq D_f$, tudi $x_0 \in D_f$.

Def. Funkcija f je zvezna v točki x_0 ,

če obstaja $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$

f je zvezna na (a, b) , če je zvezna v vsaki točki $x_0 \in (a, b)$ (graf je neprekinjena krivulja)

če je f definirana na $[a, b]$, potem za zveznost zahtevamo zveznost na (a, b)

in:

• $\lim_{x \downarrow a} f(x) = f(a)$,

• $\lim_{x \uparrow b} f(x) = f(b)$

(zvezna z desne v a)

(zvezna z leve v točki b)

Trditev. Naj bo f definirana na (a, b) in $x_0 \in (a, b)$

Potem je f zvezna v točki x_0 natanko

tedaj ko obstajata $\lim_{x \downarrow x_0} f(x)$, $\lim_{x \uparrow x_0} f(x)$

in x pada proti x_0

$\lim_{x \downarrow x_0} f(x) = \lim_{x \uparrow x_0} f(x) = f(x_0)$

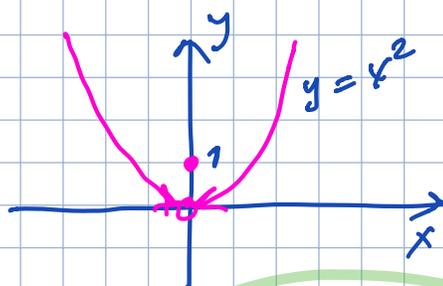
Opomba

$\lim_{x \downarrow x_0} f(x) = \lim_{x \uparrow x_0} f(x)$ pomeni,

da obstaja $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$.

Primer

$$f(x) = \begin{cases} x^2, & x \neq 0 \\ 1, & x = 0 \end{cases}$$

$\lim_{x \uparrow 0} f(x) = 0 = \lim_{x \downarrow 0} f(x) \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 0$

Ali je f zvezna v točki $x_0 = 0$?

NE, ker $f(0) = 1 \neq 0 = \lim_{x \rightarrow 0} f(x)$

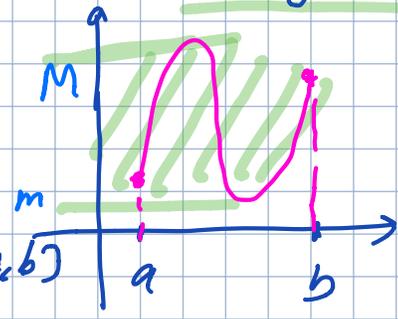
Izreki o zveznih funkcijah

Izrek 1 Naj bo funkcija f zvezna na $[a, b]$. Potem je f omejena

na $[a, b]$. zgoraj meje

$\exists m, M \in \mathbb{R}$:

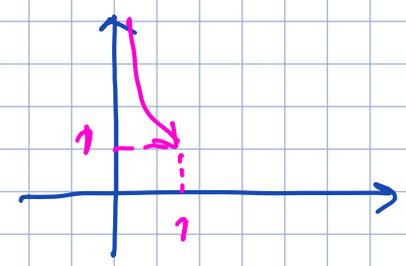
$m \leq f(x) \leq M \quad \forall x \in [a, b]$

sp. meja

Opomba. Izrek ne velja, če vzamemo (a, b) .

npr. $f(x) = \frac{1}{x}, x \in (0, 1)$
 f je neomejena od zgoraj!

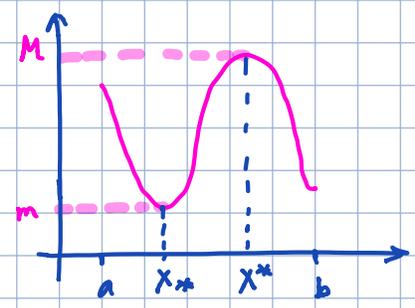
4. 1. 2021

Izrek 2 Naj bo $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ zvezna in m in M kot v izreku 1.

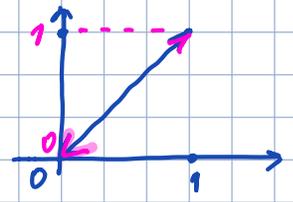
$m = \inf \{f(x) : x \in [a, b]\}, M = \sup \{f(x) : x \in [a, b]\}$

Potem obstajata x_* in $x^* \in [a, b]$:

$f(x_*) = m, f(x^*) = M$

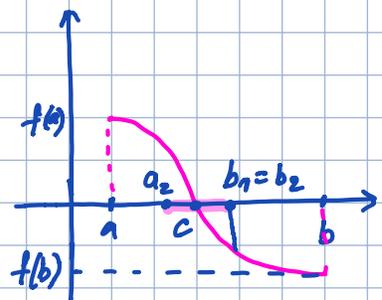

Pazi: $f(x) = x, x \in (0, 1)$

$m = 0$
 $M = 1$
Ne obstaja $x_* : f(x_*) = 0!$

Izrek 3 Naj bo $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ zvezna in $f(a) \cdot f(b) < 0$ ($f(a)$ in $f(b)$ sta različnega predznaka). Potem obstaja $c \in (a, b) : f(c) = 0$.

Skica dokaza: (metoda bisekcij)

1) $a = a_0, b = b_0, [a, b] = [a_0, b_0]$
 Naj bo $[a_1, b_1]$ nov interval, kjer je $a_1 = a_0, b_1$ pa razpolavlja $[a, b]$ da je $f(a_1) \cdot f(b_1) < 0$, ta korak večkrat ponovimo.

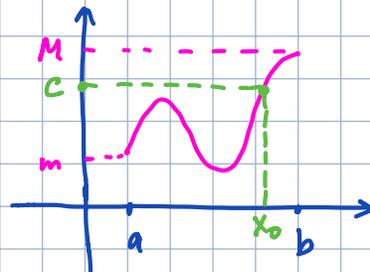
Po n korakih $f(a_n) \cdot f(b_n) < 0$. $c = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \lim_{n \rightarrow \infty} b_n$
 $f(c) = 0$.

Izrek 4 $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ zvezna

Naj bo $m = \inf \{ f(x) : x \in [a, b] \}$,

$M = \sup \{ f(x) : x \in [a, b] \}$

Potem $\forall c \in [m, M]$ obstaja $x_0 \in [a, b] : f(x_0) = c$

Lastnosti zveznih funkcij.

Naj bosta f in g zvezni na intervalu I .

Potem so $f \pm g, f \cdot g, f \circ g, \frac{f}{g}$ (kjer je definirano) zvezni.

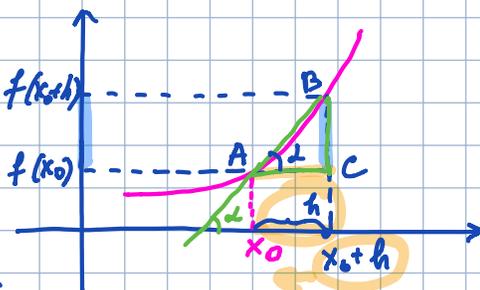
Trditev. Vse elementarne funkcije (racion. funkcije, kotne funkcije, arkus funkcije, eksponentna, logaritemska in funkcije dobljene iz njih s pomočjo operacij) so zvezne na svojem definicijskem območju.

Npr. $f(x) = \ln(x^2 - 5) \cdot \arccos \sqrt{1 - x^2}$ je zvezna na D_f .

Odvod funkcije

Kako hitro funkcija raste v točki x_0 ?

$$\frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h} \quad \text{diferenčni kocijent}$$

Def. Odvod funkcije f v točki x_0 je $f'(x_0) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h}$, če ta limita obstaja.

Če limita obstaja, je f odvedljiva v točki x_0 .

Geometrijski pomen

$$\frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h} \quad \text{je enak} \quad \frac{|BC|}{|AC|} = \tan \alpha$$

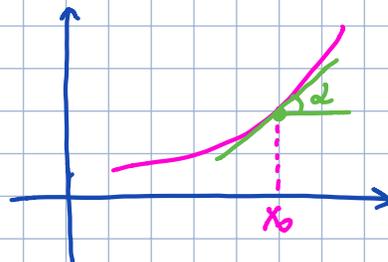
kjer je α kot, ki tvori sekanta AB s pozitivno x-osjo.

$f'(x_0)$ je naklonski koef. tangente na graf funkcije v točki x_0 .

$$f'(x_0) = \tan \alpha \quad (\text{na sliki})$$

če je enačba tangente $y = kx + n$

potem je $k = f'(x_0)$

Primer 1 Naj bo $f(x) = x^2$ in $x_0 \in \mathbb{R}$. Izračunajmo $f'(x_0)$

$$f'(x_0) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{(x_0+h)^2 - x_0^2}{h} =$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{x_0^2 + 2 \cdot x_0 h + h^2 - x_0^2}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{h \cdot (2x_0 + h)}{h} = 2x_0.$$

Pravilo $(x^2)' = 2x$

Primer 2 Zapišemo enačbo tangente na graf $y = x^2$

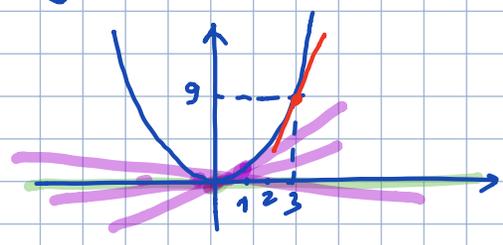
v točki $x_0 = 3$.

$$f(x) = x^2, \quad f'(x) = 2x \Rightarrow$$

iščemo enačbo: $y = kx + n$, $k = f'(3) = 6$ $f'(3) = 6$

$y = 6x + n$. Tangenta gre skozi točko $(3, 9)$ ($9 = 3^2$)
 $9 = 6 \cdot 3 + n \Rightarrow n = 9 - 18 = -9$

$R: y = 6x - 9$

Enačba tangente v točki

$x_0 = 0: y = 0.$

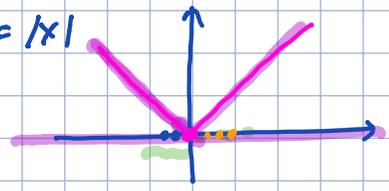
$f'(0) = 2 \cdot 0 = 0 \quad y = 0 \cdot x + n \quad y = n \quad (0, 0): 0 = n \Rightarrow y = 0$

Def. Funkcija f je odvedljiva na I , če je odvedljiva v vsaki točki $x_0 \in I$.

Trditev. Če je f odvedljiva v točki x_0 , potem je zvezna v x_0 .

PAZI: obrat ne velja! Primer: $f(x) = |x|$

$x_0 = 0.$ f je zvezna v točki x_0 , ni

pa odvedljiva.

Levi odvod: $f'_-(0) = \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h} = \lim_{\substack{h \rightarrow 0 \\ h < 0}} \frac{|h| - |0|}{h} =$
 $= \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{-h}{h} = -1.$

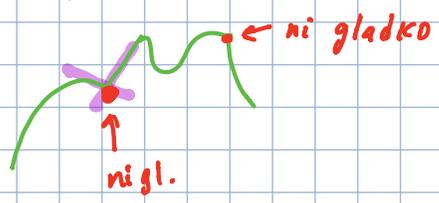
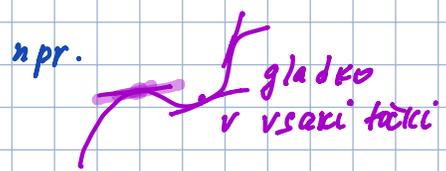
Desni odvod: $f'_+(x_0) = \lim_{h \downarrow 0} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h} =$
 $= \lim_{\substack{h \downarrow 0 \\ h > 0}} \frac{|h| - |0|}{h} = \lim_{h \downarrow 0} \frac{h}{h} = 1$

$f'_-(0) \neq f'_+(0)$
 $\Rightarrow f'(0)$ ne obstaja

Opomba $f'(x_0)$ obstaja \Leftrightarrow

obstajata $f'_-(x_0), f'_+(x_0)$ in $f'_-(x_0) = f'_+(x_0)$

Geometrijsko: v točki $x_0 = 0$ ni tangenta na graf $f(x) = |x|$.
 ne obstaja! Graf je "oster" v točki 0 (ni gladek)

Računska pravila za odvajanje.

Naj bosta f in g odvedljivi v točki x_0 . Potem:

① $f \pm g$ je odvedljiva v točki x_0 in:

$$(f \pm g)'(x_0) = f'(x_0) \pm g'(x_0)$$

② $f \cdot g$ je odvedljiva v x_0 in:

$$(f \cdot g)'(x_0) = \underline{f'(x_0) \cdot g(x_0)} + \underline{f(x_0) \cdot g'(x_0)}.$$

(Leibnizovo pravilo).

③ $\frac{f}{g}$ je odvedljiva v x_0 (če je $g(x_0) \neq 0$) in velja:

$$\left(\frac{f}{g}\right)'(x_0) = \frac{f'(x_0) \cdot g(x_0) - f(x_0) \cdot g'(x_0)}{g^2(x_0)}$$

④ Naj bo g odr. v točki x_0 in f odvedljiva v $g(x_0)$

Potem je $f \circ g$ odvedljiva v x_0 in velja:

$$\underline{(f \circ g)'(x_0) = f'(g(x_0)) \cdot g'(x_0)} \quad \leftarrow \text{veržno pravilo za odvod kompozituma.}$$

Primer

Uporabimo $(\sin x)' = \cos x$, $(x^n)' = n \cdot x^{n-1}$, $(x^3)' = 3 \cdot x^2$.

izračunajmo $(\sin(x^3))'$ in $((\sin x)^3)'$

1) $(\sin(x^3))' = \cos(x^3) \cdot 3x^2$.

2) $((\sin x)^3)' = 3 \cdot \sin^2 x \cdot \cos x$.

8. 1. 2021

Tabela odvodov

$$x^{-\frac{1}{2}} = \frac{1}{x^{1/2}} = \frac{1}{\sqrt{x}}$$

① $(x^d)' = d \cdot x^{d-1}$, $d \in \mathbb{R}$.

Posebej: 1) $d=0$ $x^0 = c$. $\underline{c' = 0}$

2) $d=1$ $x' = 1$ 3) $d = \frac{1}{2}$ $x^d = \sqrt{x}$

$$\underline{(x^{\frac{1}{2}})' = \frac{1}{2} x^{-\frac{1}{2}}}, \quad \underline{(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}}$$

(2) $(\sin x)' = \cos x$ (6) $(\arcsin x)' = \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$ -27-
 (3) $(\cos x)' = -\sin x$ (7) $(\arccos x)' = -\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$
 (4) $(\operatorname{tg} x)' = \frac{1}{\cos^2 x}$ (8) $(\operatorname{arctg} x)' = \frac{1}{1+x^2}$
 (5) $(\operatorname{ctg} x)' = -\frac{1}{\sin^2 x}$ (9) $(\operatorname{arccctg} x)' = -\frac{1}{1+x^2}$

(10) $(e^x)' = e^x$
 $(a^x)' = ((e^{\ln a})^x)' = (e^{\ln a \cdot x})' = e^{\ln a \cdot x} \cdot \ln a$
 $= a^x \cdot \ln a$. Torej: $(a^x)' = a^x \ln a$ ($a > 0$)

(11) $(\ln x)' = \frac{1}{x}$
 $(\log_a x)' = \left(\frac{\ln x}{\ln a}\right)' = \frac{1}{x \ln a}$
 $c=e$

$$\log_a b = \frac{\log_c b}{\log_c a}$$

$$\log_e x = \ln x$$

$(\log_a x)' = \left(\frac{\log_e x}{\log_e a}\right)' = \left(\frac{\ln x}{\ln a}\right)' =$
 $= \frac{1}{\ln a} \cdot (\ln x)' = \frac{1}{\ln a \cdot x}$

Primer Dvajamo:

1) $(\operatorname{arctg}(e^x))' = \frac{1}{1+(e^x)^2} \cdot e^x$ $x \rightarrow e^x \rightarrow \operatorname{arctg}(e^x)$
" e^{2x} " $= \frac{e^x}{1+e^{2x}}$

2) $(e^{\sqrt{x}})' = e^{\sqrt{x}} \cdot (\sqrt{x})' =$
 $= e^{\sqrt{x}} \cdot \frac{1}{2\sqrt{x}} = \frac{e^{\sqrt{x}}}{2\sqrt{x}}$

$$(e^{\sqrt{x}})' = e^{\sqrt{x}} \cdot (\sqrt{x})' = e^{\sqrt{x}} \cdot (x^{\frac{1}{2}})' =$$

$$= e^{\sqrt{x}} \cdot \frac{1}{2} x^{\frac{1}{2}-1} = \frac{1}{2} \cdot e^{\sqrt{x}} \cdot x^{-\frac{1}{2}}$$

$$3) \left(\frac{x+2}{\sqrt{x}} \right)' = \frac{1 \cdot \sqrt{x} - (x+2) \frac{1}{2\sqrt{x}}}{x}$$

$$\left(\frac{f}{g} \right)' = \frac{f'g - fg'}{g^2}$$

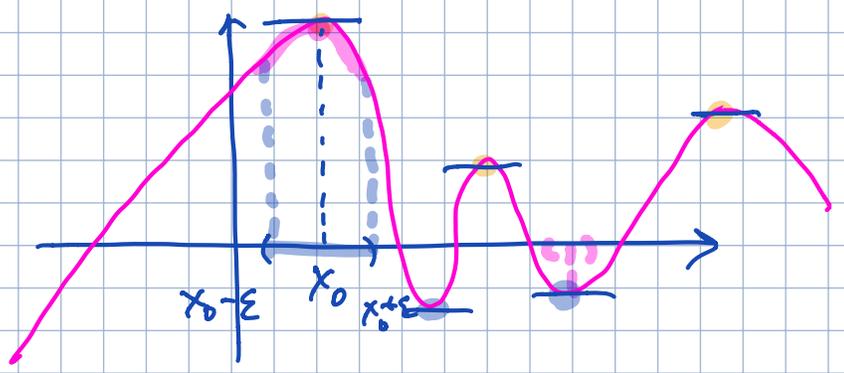
$$(dx)^{\frac{1}{2}} = \frac{1}{x}$$

$$4) \left(\ln \left(\frac{x+2}{\sqrt{x}} \right) \right)' = \frac{1}{\frac{x+2}{\sqrt{x}}} \cdot \left(\frac{x+2}{\sqrt{x}} \right)' =$$

$$= \frac{\sqrt{x}}{x+2} \cdot \frac{\sqrt{x} - (x+2) \frac{1}{2\sqrt{x}}}{x}$$

Ekstremi funkcij

Def. Funkcija $f(x)$ ima v točki x_0 lokalni maksimum, če: obstaja $\epsilon > 0$ da velja

$$\underline{f(x_0)} \geq \underline{f(x)} \quad \forall x \in (x_0 - \epsilon, x_0 + \epsilon)$$

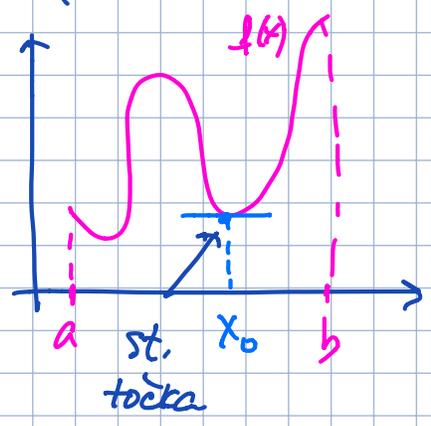
Lok. min: podobno: DN

9. 9. 2021

Trditve Naj bo $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ in naj odredljiva na $[a, b]$

bo $x_0 \in (a, b)$ lokalni ekstrem (maksimum ali min.)

Potem je: $f'(x_0) = 0$

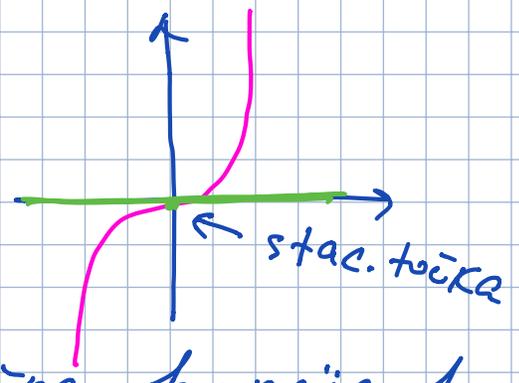
Geometrijsko: tangenta na graf v točki x_0 je vzporedna x-osi.

Opomba: Obrat te trditve ne drži.

npr. $f(x) = x^3$

$f'(x) = 3x^2$

$f'(0) = 0$, ampak $x_0 = 0$ ni lokalni ekstrem!

Def. x_0 je stacionarna točka funkcije f , če je $f'(x_0) = 0$

Opomba: stacionarne točke so "kandidatke" za ekstrem.

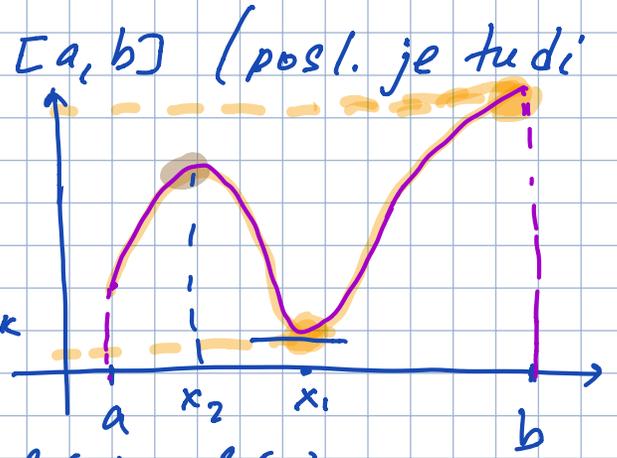
Iskanje največje in najmanjše vrednosti funkcije f na $[a, b]$

Naj bo f odvedljiva na $[a, b]$ (posl. je tudi zvezna na $[a, b]$).

1) Stac. točke v intervalu (a, b) : x_1, x_2, \dots, x_k

2) izračunajmo:

$f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_k), f(a), f(b)$ in

izberemo najv. in najmanjšo.

Primer $f(x) = \frac{x}{1+x^2}$. Poiščemo globalne ekstreme na $[\frac{1}{2}, 3]$

$$f'(x) = \frac{1 \cdot (1+x^2) - x \cdot 2x}{(1+x^2)^2} = \frac{1+x^2-2x^2}{(1+x^2)^2} = \frac{1-x^2}{(1+x^2)^2} = 0$$

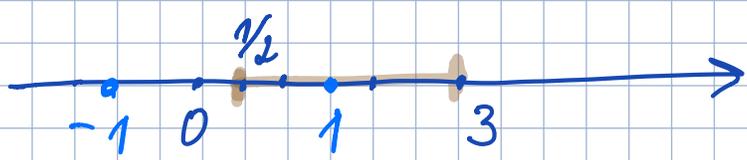
$$\left(\frac{f}{g}\right)' = \frac{fg' - fg'}{g^2}$$

$$1-x^2=0 \quad \text{ni v intervalu}$$

$$x^2=1 \quad \cancel{x_1=-1}$$

$$(x-1)(x+1)=0 \quad \underline{x_2=1}$$

Stacionarni točki

$$\underline{x_2=1}$$

2) $f(1)$, $f(\frac{1}{2})$, $f(3)$ in jih primerjamo

$$f(x) = \frac{x}{1+x^2}$$

$$f(1) = \frac{1}{1+1} = \frac{1}{2}, \quad f\left(\frac{1}{2}\right) = \frac{\frac{1}{2}}{1+\left(\frac{1}{2}\right)^2} = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\frac{5}{4}} = \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{5} = \frac{2}{5}$$

$$f(3) = \frac{3}{1+3^2} = \frac{3}{10}$$

$$\frac{1}{2} > \frac{2}{5} \quad (\Leftrightarrow) \quad 5 > 4 \quad \checkmark \quad \frac{1}{2} > \frac{3}{10} \quad (\Leftrightarrow) \quad 10 > 6 \quad \checkmark$$

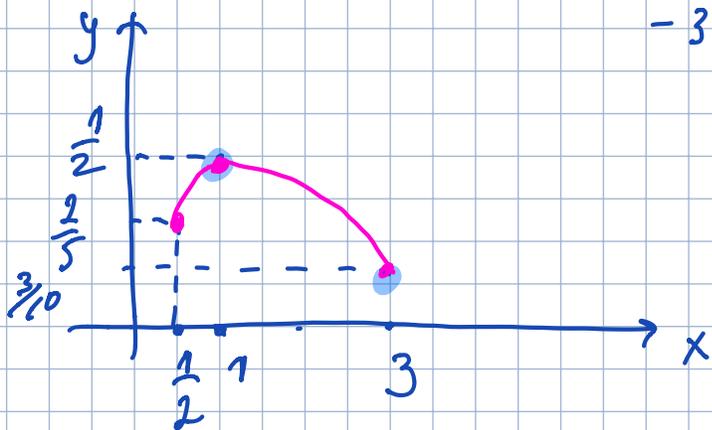
Najv. vrednost: $f(1) = \frac{1}{2}$.

$$\frac{3}{10} < \frac{2}{5} \quad (\Leftrightarrow) \quad 15 < 20 \quad \checkmark$$

Najm. vrednost: $f(3) = \frac{3}{10}$.

Opomba:

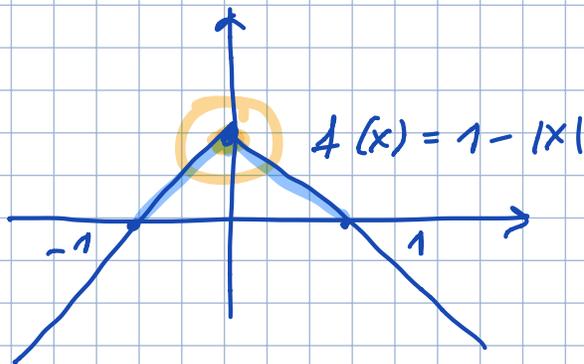
pazi: f mora biti odvedljiva na (a,b)

Primer $f(x) = 1 - |x|$,
 $x \in [-1, 1]$

$$f(x) = \begin{cases} 1+x, & x < 0 \\ 1-x, & x \geq 0 \end{cases}$$

$$f'(x) = \begin{cases} 1, & x < 0 \\ -1, & x > 0 \end{cases}$$

$f'(x)$ ne obstaja za $x=0$.

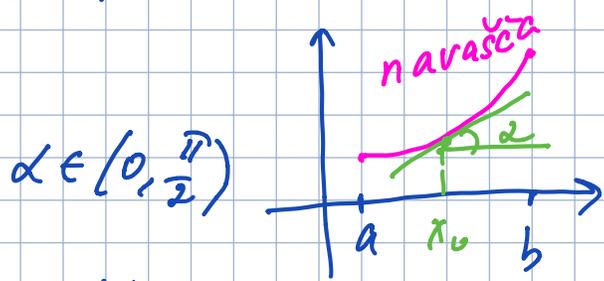
Stac. točk ni! $x=0$ je glob. maksimum

Intervali naraščanja in padanja
(= intervali monotonosti)

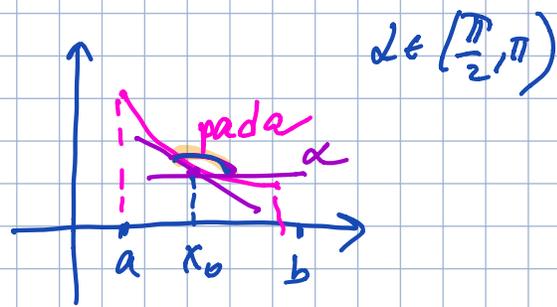
Trditev Naj bo f odvedljiva na (a,b) .

1) če je $f'(x) > 0 \forall x \in (a,b)$, potem f narašča na (a,b)

2) če je $f'(x) < 0 \forall x \in (a,b)$, potem f pada na (a,b) .

$$f'(x_0) = \underline{\underline{\text{tg } \alpha}} > 0$$

$$f'(x_0) = \text{tg } \alpha < 0$$

Ponovitev: matrične enačbe

-32-

1. $2A - X = B - 2X$

$$-X + 2X = B - 2A$$

$$X = B - 2A$$

2. $X + AX = B$, A in B 3×3 matriki

$$\underline{I} \cdot X + AX = B \quad \Downarrow \text{distr.} \quad \underline{I} = \begin{bmatrix} 1 & & \\ & \ddots & \\ 0 & & 1 \end{bmatrix}$$

$$\underline{(I + A) \cdot X = B}$$

$$\rightarrow (I + A)^{-1}$$

$$ax + bx = (a+b)x$$

$$(i+a) \cdot x = b$$

$$x = (i+a)^{-1} \cdot b$$

$$\underline{(I + A)^{-1} \cdot (I + A) \cdot X = (I + A)^{-1} B}$$

"I"

$$\underline{X = (I + A)^{-1} B}, \quad \text{če je } I + A \text{ obrnljiva}$$

$$\left[\begin{array}{c|c} I + A & B \end{array} \right] \rightsquigarrow \left[\begin{array}{c|c} I & (I + A)^{-1} B \end{array} \right]$$

$$\underline{X = B A^{-1}}$$

$$\Rightarrow X^T = (B A^{-1})^T = (A^{-1})^T B^T = (A^T)^{-1} B^T$$

$$\left[\begin{array}{c|c} A^T & B^T \end{array} \right] \rightsquigarrow \left[\begin{array}{c|c} I & X^T \end{array} \right] \rightsquigarrow X$$

$$\left[\begin{array}{c|c} A & I \end{array} \right] \rightsquigarrow \left[\begin{array}{c|c} I & A^{-1} \end{array} \right]$$

Rezultat:

$$\underline{X A = B}$$

$$\underline{A X = B}$$

$$\underline{X = B A^{-1}} \quad (1)$$

$$\underline{X = A^{-1} B} \quad (2)$$

$$(2) \quad [A \mid B] \rightarrow [I \mid A^{-1}B]$$

Primer $f(x) = \frac{x}{1+x^2}$. Poiščemo lokalne ekstreme in intervale monotonosti.

$$f'(x) = \frac{1 \cdot (1+x^2) - x \cdot 2x}{(1+x^2)^2} = \frac{1-x^2}{(1+x^2)^2}$$

Stac. točke: $f'(x) = 0$

$$x_1 = -1, \quad x_2 = 1$$

Kdaj f narašča?

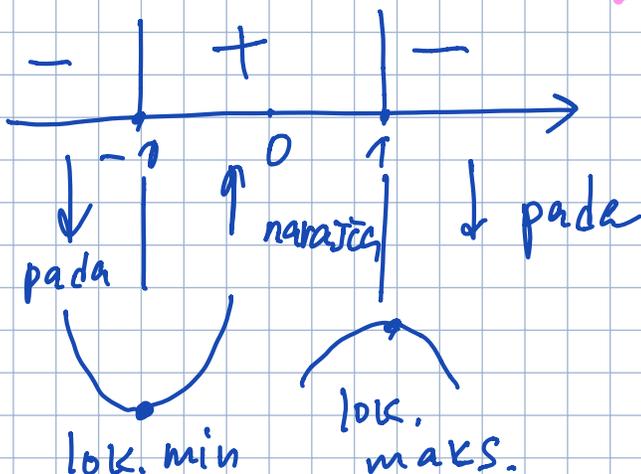
$$f'(x) > 0 \quad \frac{1-x^2}{(1+x^2)^2} > 0$$

$$1-x^2 > 0$$

$$(1-x)(1+x) > 0$$

$$x=0$$

$$(1-0)(1+0) > 0$$

R: $x_1 = -1$ lok. min

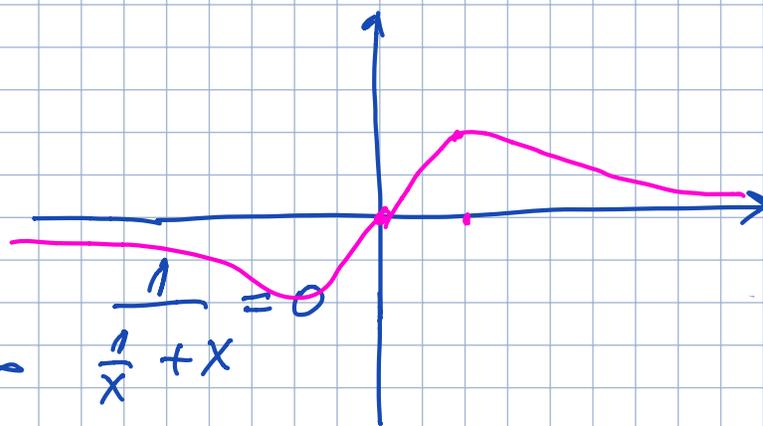
$x_2 = 1$ - lok. maks.

$(-\infty, -1) \cup (1, \infty)$ pada, $(-1, 1)$ naraščaj.

Graf: $f(x) = \frac{x}{1+x^2}$

$$f(0) = 0$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{1+x^2} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{\frac{1}{x} + x} = 0$$

f - liha \Rightarrow graf je simetričen

L'Hospitalovo pravilo

-34-

Trditev. Naj bosta $f(x)$ in $g(x)$ odvedljivi v okolici točke x_0 in je

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = 0$$

$$\frac{f(x)}{g(x)} \frac{0}{0}$$

če obstaja limita

$$\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f'(x)}{g'(x)} =: L, \text{ potem obstaja}$$

$$\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x)}{g(x)} = L. \quad (\approx 1698!)$$

Trditev velja tudi za limite v neskončnosti

(t. i. $x_0 = \infty$), in za odpravljanje nedoločenosti $\frac{\infty}{\infty}$, tudi za enostranske limite.

L'Hospitalovo pravilo: $\frac{0}{0}$ in $\frac{\infty}{\infty}$.

Primer 1) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 1}{x} = \frac{e^0 - 1}{0} = \frac{0}{0} \stackrel{L'H}{=} =$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x}{1} = \frac{e^0}{1} = 1$$

2) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{7+x} - 3}{x - 2} \stackrel{L'H}{=} = \frac{\sqrt{7+2} - 3}{2 - 2} = \frac{0}{0}$

$$= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\frac{1}{2\sqrt{7+x}}}{1} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{1}{2\sqrt{7+x}} = \frac{1}{2 \cdot 3} = \left(\sqrt{x}\right)' = \frac{1}{2\sqrt{x}} = \frac{1}{6}$$

$$3) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^n}{e^x} = \frac{0}{1} = 0 \quad (\text{brez L'H}) \quad -35-$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^n}{e^x} = \frac{\infty}{\infty} \quad \text{L'H} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{n \cdot x^{n-1}}{e^x} \rightarrow \infty \quad (n \neq 1) \quad \text{L'H}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{n \cdot (n-1) x^{n-2}}{e^x} = \text{nkrat} \quad \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{n!}{e^x} = 0$$

$$n=2 \quad \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2}{e^x} \stackrel{\text{L'H}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x}{e^x} \stackrel{\text{L'H}}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2}{e^x} = 0$$

$$n=3 \quad \frac{x^3}{e^x} \stackrel{\text{L'H}}{=} \frac{3x^2}{e^x} \stackrel{\text{L'H}}{=} \frac{6x}{e^x} \stackrel{\text{L'H}}{=} \frac{6}{e^x} = 0$$

(podobenol).

$$4) \lim_{x \downarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{\sqrt{x}} \right) = \underline{\infty - \infty} =$$

$$= \lim_{x \downarrow 0} \frac{1 - \sqrt{x}}{x} = \left| \frac{1}{0} \right| = \infty \quad (\text{brez L'H!})$$
